

IZBA RZEMIEŚLNICZA W BIAŁYMSTOKU

SPRAWOZDANIE

IZBY RZEMIEŚLNICZEJ

W BIAŁYMSTOKU

O STANIE GOSPODARCZYM RZEMIOSŁA

W ROKU 1936-YM

B I A Ł Y S T O K 1 9 3 7 .

NAKŁADEM IZBY RZEMIEŚLNICZEJ W BIAŁYMSTOKU

✓
IZBA RZEMIEŚLNICZA W BIAŁYMSTOKU

SPRAWOZDANIE

IZBY RZEMIEŚLNICZEJ

W BIAŁYMSTOKU

O STANIE GOSPODARCZYM RZEMIOSŁA

W ROKU 1936-YM

334.788(438) "1818/1938" Reg.

338.96(438)(09)

Ogólne położenie rzemiosła województwa białostockiego w 1936 r.

Aczkolwiek samorząd rzemieślniczy napotyka na terenie swego okręgu na poważne trudności przy zbieraniu danych o położeniu gospodarczym rzemiosła, a to wskutek słabej działalności organizacyj rzemieślniczych, które nie obejmują wszystkich samoistnych rzemieślników, to jednak z poszczególnych objawów zaobserwowanych w szeregu zawodów i przedsiębiorstw rzemieślniczych, należy dojść do wniosku, że rok sprawozdawczy był rokiem, w którym dały się zauważyć pewne dodatnie objawy pod względem koniunkturalnym i w drugiej połowie roku zaznaczyła się w niektórych zawodach lekka poprawa sytuacji w odniesieniu do stanu zatrudnienia, jak i rozwoju produkcji, co jednak nie dało pożądanych i oczekiwanych rezultatów w odniesieniu do rentowności warsztatów. Należy stwierdzić, że w obecnych warunkach pracy Izby — ustalenie wskaźnika wzrostu produkcji jest prawie niemożliwym.

Z pewnej ogólnej poprawy wyłączyć jednak należy rzemiosła należące do grupy spożywczej (rzeźnictwo, wędliniarstwo i piekarstwo) i grupy usług osobistych (fryzjerstwo, golarstwo i fotografia) o czym mowa poniżej w dziale rozpatrywania położenia gospodarczego poszczególnych zawodów.

Na poprawę koniunktury, jak powszechnie wiadomo, znaczny wpływ wywarła poprawa sytuacji w rolnictwie, które wskutek poprawy ceny po długotrwałym kryzysie i rentowności swych gospodarstw, osiągnęło z powrotem zdolność nabywczą jak również zastosowanie dość wydatnych ulg podatkowych, co spowodowało w drugiej połowie roku zwiększenie stanu zatrudnienia a poza tym wzmożenie się ruchu budowlanego ożywiło rzemiosło pośrednio lub bezpośrednio z ruchem budowlanym związane.

Zaznaczyć jednak należy, że stan obecny dalekim jest jeszcze od stanu przedkryzysowego, gdyż kryzys niszcząc

i rozdrabniając warsztaty, pozbawił rzemiosło na dłuższy okres czasu zdolności podnoszenia i unowocześnienia warsztatów tak pod względem technicznym jak i handlowym, co uniemożliwia uruchomienie produkcji nie tylko na eksport, ale i branie udziału w przetargach na większe i bezpośrednie dostawy i roboty dla instytucji państwowych, samorządowych i prywatnych i wskutek tego jest ciągle jeszcze wykazywane przez różnego rodzaju pośredników i przedsiębiorców-kapitalistów finansujących dostawy.

Brak środków obrotowych i dostępnych kredytów hamuje rozwój przedsiębiorstw rzemieślniczych, któreby pod względem zawodowym i technicznym mogły sprostać swemu powołaniu, oraz utrudnia lokowanie się młodych czeladników w warsztatach mistrzów dla odbycia przewidzianego przepisami prawa przemysłowego okresu pracy, dającego możliwość uzyskania uprawnień do samoistnego wykonywania rzemiosła.

Stan ten powoduje wzrost liczby ukrytych pracowników nielegalnych, które z kolei tworzą nowych partaczy rekrutujących się z młodzieży pragnącej uczyć się rzemiosła, a nie mogącej się lokować u mistrzów, skrępowanych przepisami o zatrudnianiu i wynagradzaniu terminatorów bez prawa pobierania opłaty za naukę, która w niektórych zawodach jest dla mistrza dość kosztowną.

Walka z nielegalnym rzemiosłem (partactwem) w okresie sprawozdawczym była przez Izbę prowadzoną dość intensywnie za pośrednictwem Komisji Kontrolnych istniejących przy cechach i czasami przez specjalnych kontrolerów. Wyniki tej walki są jednak b. nikłe, gdyż winni przekroczenia przepisów prawa przemysłowego nielegalni rzemieślnicy byli w drodze administracyjnej karani grzywną w wysokości zbyt niskiej, by mogło to wpłynąć na powstrzymanie się od popełniania przekroczeń.

Jedną z plag dla samoistnego rzemiosła jest nieobjęte przepisami prawa przemysłowego chałupnictwo.

Pod mianem chałupników, łatwo uchylających się od świadczeń i podatków, częstokroć pracują rzemieślnicy posiadający większe warsztaty zatrudniając po kilka sił najemnych i produkujący nie tylko dla nakładcy, ale i na zamówienie dla klientów lub na sprzedaż.

Zjawisko to najsilniej występuje w szewctwie, krawiectwie, słabiej w stolarstwie i czapnictwie.

Do zasadniczych trudności, ujemnie wpływających na korzystną kalkulację produkcji, jest sprawa zakupu surowców. Krótko mówiąc sprawa ta stoi fatalnie. W dotychczasowym

wysiłku w kierunku organizacji produkcji rzemieślniczej, czego rezultatem było powstanie kilku spółdzielni, ani jedna z nich nie mogła się na ten kardynalnie ważny dział pracy w procesie produkcji nastawić.

Przyczynami powyższego stanu są powszechnie znane — dotkliwy brak kapitałów i brak ludzi przygotowanych do pracy w tej dziedzinie.

Zagadnienie zakupu surowców powinno się stać jednym z najbliższych pilnych zadań i zainteresowań zespołów rzemieślniczych i samorządu rzemieślniczego.

Na jednym z odcinków życia zawodowego rzemiosła tutejszego Okręgu należy podkreślić dodatni objaw a mianowicie — podniesienie się i dalszy krok w kierunku rozwoju szkolnictwa zawodowego, o czym będzie mowa na innym miejscu.

Stan gospodarczy poszczególnych grup i zawodów rzemieślniczych.

Po omówieniu i naświetleniu ogólnego położenia rzemiosła znajdującego się na terenie województwa białostockiego, należy przejść do naświetlenia położenia w poszczególnych zawodach rzemiosła.

Grupa budowlana.

W grupie rzemiosł budowlanych w roku sprawozdawczym w porównaniu z rokiem poprzednim, dało się odczuć zwiększenie zatrudnienia, wskutek ożywienia ruchu budowlanego, o ca 25%, co jednak nie usunęło stałej bolączki rzemiosła, oddawania robót z przetargu i z wolnej ręki wszelkiego rodzaju przedsiębiorcom nie posiadającym uprawnień rzemieślniczych w rozumieniu art. art. 142, 144 i 145 prawa przemysłowego i wskutek czego poprawa koniunktury w budownictwie nie mogła być w całej pełni przez uprawnionych rzemieślników wykorzystana.

Murarstwo. Stan zatrudnienia zwiększony o ca 25%. Płaca dzienna czeladników zł. 5 — 8, mistrzów zł. 10 — 12, a najczęściej, przy prowadzeniu robót, stosowane było wynagrodzenie ryczałtowe, umowne, lub stawki według cen jednostkowych.

Zaobserwowano wzmożenie się konkurencji ze strony nieuprawnionych rzemieślników (partaczy). Poziom wiedzy zawodowej w rzemiośle murarskim, aczkolwiek bardzo wiele jeszcze pozostawia do życzenia, uległ pewnej poprawie, dzięki dość wysokim wymaganiom Komisji Egzaminacyjnej.

Sił dostatecznie wykwalifikowanych, czyli dobrych murarzy I kategorii, tak jak i w poprzednim okresie sprawozdawczym, odczuwa się brak.

Ciesielstwo. Stan zatrudnienia i położenia w zawodzie ciesielskim identyczne jak w murarstwie z tą tylko różnicą, że

ciesielstwo w większym stopniu narażone jest na konkurencję domorosłych, rekrutujących się z elementu wiejskiego, partaczy nie posiadających żadnych kwalifikacji ani uprawnień rzemieślniczych.

Płace czeladnicze wynoszą zł. 2,50 — 4 dziennie.

Stolarstwo budowlane. W związku ze zwiększeniem ruchu budowlanego i w stolarstwie zaznaczyła się pewna poprawa w stanie zatrudnienia. Brak jednak nowocześnie urządzonych i zmechanizowanych warsztatów. Rentowność przedsiębiorstw nie uległa poprawie, tymbardziej, że surowce podrożały o ca 50%.

Obserwuje się brak dobrze wykwalifikowanych sił pracowniczych wyższych kategorii.

Płaceienne czeladników i pomocników wynoszą zł. 2,50 — 5.

Zduństwo. Ściśle związane z ruchem budowlanym, miało nieco zwiększony stan zatrudnienia jednak bez zmiany płac i rentowności przedsiębiorstw.

Płaca dzienna czeladników zł. 4 — 8 zależnie od miejscowości i zdolności pracownika.

Malarstwo. Tak jak i inne zawody grupy budowlanej. Stan zatrudnienia nieco zwiększony. Płace i rentowność pozostały na poziomie lat poprzednich i wynosiły zł. 0,50 — 1 za godzinę.

Wskutek zwiększenia się liczby nieuchwytnych nielegalnych rzemieślników, samoistne uprawnione rzemiosło malarskie nie zdołało poprawy koniunktury w należyтым stopniu wykorzystać.

Dekarstwo i blacharstwo budowlane konstatuje pewną poprawę stanu zatrudnienia, jednak bez poprawy rentowności przedsiębiorstw, a to wskutek dość ostrej konkurencji spowodowanej nadmiarem zakładów oraz podrożeniem materiałów, a w szczególności blachy.

Kamieniarstwo. Stwierdza poprawę stanu zatrudnienia przy niezmięnionej rentowności. Obroty roczne warsztatów VIII kat. świadectw przemysłowych wachały się w granicach zł. 2.500—6000. Płace czeladników wynosiły zł. 3—4 dziennie.

Ceny na niektóre surowce, a w szczególności na granit nieco wzrosły.

Na terenie działalności Izby znajdują się prawie wyłącznie drobne zakłady kamieniarskie, które przy instalowaniu swych wyrobów same wykonywują roboty murarskie i betoniarskie oraz rzeźbiarskie.

Lakiernictwo. Zawód lakierniczy na terenie okręgu Izby odrębnie nie jest zaprezentowany, a połączony z malarstwem.

Garncarstwo. Jako zawód rzemieślniczy, w okręgu Izby, prawie nie istnieje.

Wykonywany w znikomych rozmiarach przez ludność wiejską jako przemysł domowy i nie odgrywa w rzemiośle żadnej roli.

Szklarstwo. Obejmuje 2 działy, a mianowicie: szklarstwo lustrzane i szklarstwo budowlane (wprawianie szyb).

Szklarstwo lustrzane nie rozwinęło się w tut. okręgu, przeto danych co do tego działu Izba nie posiada.

Szklarstwo budowlane, jako samoistne rzemiosło, jest dość nieliczne, natomiast, według opinii fachowców, poważnie reprezentowane jest przez nieuprawnionych, domorostych rzemieślników, których ujawnienie jest bardzo trudne, ze względu na ciągłą zmianę miejsca wykonywania pracy.

Grupa drzewna.

Bednarstwo. Poważniejszych zakładów w okręgu Izby nie ma. Bednarze posiadający karty rzemieślnicze, pracują bądź w pomocniczych warsztatach fabrycznych w charakterze wykwalifikowanych robotników, bądź we własnych warsztatach pracują bez sił pomocniczych, produkując wszelkiego rodzaju naczynia sprzedawane na jarmarkach.

Obroty i dochody tych warsztatów nie zapewniają bytu rzemieślnikom i ich rodzinom.

Koszykarstwo. Zawód ten jest wykonywany przeważnie sposobem nakładczym, lub jako przemysł domowy przeto jako samoistne rzemiosło, w tut. okręgu, nie może być brane pod uwagę.

Kołodziejstwo. Poprawy konjunktury nie odczuło, gdyż mimo zwiększonego nieco stanu zatrudnienia, spowodowanego ożywieniem ruchu kołowego w związku z ożywieniem życia gospodarczego, rentowności swej podnieść nie zdołało wskutek podrożenia surowca drzewnego i niemożności proporcjonalnego podwyższenia cen na swoje wyroby, z których wiele produkowane jest fabrycznie po cenach nie kalkulujących się w warsztacie rzemieślniczym.

Przeciętny obrót warsztatów kołodziejskich VIII kat. wynosił zł. 2000 — 4000.

Tokarstwo drzewne. Podobnie jak kołodziejstwo nie osiągnęło poprawy sytuacji z powodu napływu na rynek wyrobów przemysłu ludowego, warsztatów szkolnych i wyrobów chałupniczych.

Ciesielstwo. Vide grupa budowlana.

Stolarstwo meblowe. W dziale meblowym rzemiosło stolarskie w roku sprawozdawczym wykazało zwiększenie produkcji i stanu zatrudnienia o ca 10 — 15% i ceny wyrobów uległy pewnej zwwyżce jednak nie w tym stopniu w jakim zwyżkowały materiały drzewne, których ceny, poczynszy od czerwca, podniosły się do końca roku o 40 — 60%, a niektóre gatunki fornierów nawet o 100%.

Obrót średni warsztatów VIII kat. osiągnął sumę zł. 5000—10000.

Płaca dzienna czeladników wynosiła zł. 4—5, pomocników 3 — 4.

Dopływ młodzieży do nauki niedostateczny.

Sił wykwalifikowanych I-ej kategorii brak.

Wyrób instrumentów muzycznych. Ten dział rzemiosła nie wykazał rozwoju i ograniczył się do drobnych reparacji oraz handlu wyrobami fabrycznego pochodzenia.

W grupie drzewnej na ogół sytuacja kształtowała się niezupełnie pomyślnie pod względem rentowności warsztatów w głównej mierze z powodu wzrastających cen surowców, co nie mogło być przewidywane przy przyjmowaniu zamówień na wyroby drzewne po cenach z góry umówionych.

Grupa włókiennicza.

Bandażownictwo. Reprezentowane zaledwie przez dwa zakłady rzemieślnicze, nie wykazało żywotności.

W drugiej połowie roku sprawozdawczego zaznaczyło się pogorszenie sytuacji i w ślad za tym zniżka cen wskutek ograniczenia przez Ubezpieczalnię Społeczne zaopatrywania pacjentów w bandaże ortopedyczne i konkurencji wyrobów fabrycznych, choć gatunkowo znacznie gorszych, jednak tańszych i przez to cieszących się większym popytem.

W związku z tym stan zatrudnienia, obroty i dochodowość zmalały.

Obroty jednego warsztatu wyniosły zł. 2500 — 3000 w stosunku rocznym.

Bielizniarstwo. Przeważnie wykonywane systemem chałupniczym na r-k nakładców, i do rzemiosła dopiero w połowie roku sprawozdawczego zaliczone, przeto danych o stanie zatrudnienia i sytuacji gospodarczej bielizniarstwa Izba zebrać nie mogła.

Czapnictwo. Tak jak i bielizniarstwo wykonywane masowo przez chałupników na zamówienia nakładców-kupców.

Gorseciarstwo. Sytuacja w gorseciarstwie w stosunku do roku poprzedniego nieco się pogorszyła ze względu na podrożenie materiałów i konkurencję nielegalnych warsztatów.

Danych co do obrotów i stanu zatrudnienia narazie brak.

Kapelusznictwo. W kapelusznictwie męskim zatrudnienie polegało jedynie na odnawianiu starych kapeluszy. Stan zatrudnienia minimalny. Sytuacja na ogół zła. Przemysł fabryczny spowodował częściowy zanik rzemiosła.

Damskie kapelusznictwo znajduje się w nieco lepszej sytuacji, aczkolwiek samo nie produkuje, tylko fasonuje i przybiera oraz odświeża i przerabia kapelusze. W sezonach wiosennym i jesiennym roku sprawozdawczego zaznaczyło się ożywienie zatrudnienia i obrotów, oceniane na ca 10%.

Kuśnierstwo. W zawodzie kuśnierskim ogólna poprawa koniunktury nie dała się odczuć z powodu zmniejszenia zdolności nabywczej klienteli z jednoczesnym wzrostem cen futer, tak pochodzenia zagranicznego, jak i krajowego.

Samoistni kuśnierze uskarżają się na konkurencję krawców i nakładców-konfektionistów.

Obroty zakładów kuśnierskich szyjących futra z powierzonych materiałów wynosiły przeciętnie zł. 800 — 1200 w stosunku rocznym, co stanowiło wartość własnoręcznej pracy właściciela warsztatu.

Krawiectwo męskie. Wykazało powiększenie stanu zatrudnienia i obrotów ca 10% i rentowności ca 5%.

Obroty roczne warsztatów VIII kat. świadectw przemysłowych wynosiły zł. 2000—10000 w zależności od zdolności fachowych rzemieślnika i kategorii klienteli.

Płace czeladników wynosiły zł. 4 — 6 i pomocników zł. 2 — 3 dziennie.

Dodatki krawieckie bawełniane i lniane oraz towary norymberskie wyżkowały 5—20%.

Ożywienie zaobserwowano w sezonach od połowy marca do połowy sierpnia i od października do grudnia włącznie.

Krawiectwo damskie. W porównaniu z rokiem poprzednim zmian w sytuacji krawiectwa damskiego nie zanotowano.

Obroty wynosiły od zł. 4000 do zł. 15000 w zależności od warsztatu, zdolności rzemieślnika, kategorii wyrobów i kategorii klienteli.

Stan zatrudnienia utrzymał się na poziomie roku poprzedniego.

Płaca dzienna wykwalifikowanych sił pracowniczych wynosiła zł. 4—6.

Powroźnictwo. Niezależnie od koniunktury przeżywa w dalszym ciągu kryzys i chyli się ku zupełnemu upadkowi ustępując przemysłowi fabrycznemu, z którym konkurencji wytrzymać nie jest w stanie.

Na kształtowanie się tej niekorzystnej sytuacji w powroźnictwie, w pewnej mierze wpływa trudność bezpośredniego importu surowców zagranicznych, wysokie cło przywozowe i brak środków obrotowych.

Czynione próby zaopatrywania zakładów powroźniczych w surowce zagraniczne przez Centralę Handlową Rzemiosła, nie dały pożądanых wyników, gdyż zakłady są zbyt drobne, by mogły nabywać surowiec w większych ilościach, zaś C. H. R. detalicznej sprzedaży nie prowadzi.

Szczotkarstwo. W rzemiośle szczotkarskim stan zatrudnienia i obroty zwiększyły się nieco przy jednoczesnym obniżeniu rentowności wskutek podrożenia surowców o ca 25%, natomiast ceny gotowych wyrobów szczotkarskich pozostały bez zmian.

Zawód ten nielicznie reprezentowany w okręgu Izby (15 warsztatów) i to przez same drobne zakłady.

Obrót przeciętny zakładu szczotkarskiego wynosił zł. 3000 — 4000.

Ceny robocizny kształtowały się na poziomie roku poprzedniego i wynosiły zł. 0,40—0,60 za godzinę.

Tapicerstwo. Pomimo wyżki cen surowców tapicerskich, gotowe wyroby niżkowały wskutek konkurencji domokrażców-tapicerów i fabrycznych wytwórni mebli miękkich.

Wobec dzikiej konkurencji uprawianej przez tapicerów, trudno ustalić obroty i ceny robocizny, które jednakże uległy pewnej niżce.

Szmuklerstwo i wyrób frendzli, sznurków i taśm do lamowania w okręgu Izby są wykonywane łącznie i bardzo nielicznie reprezentowane i nie żywotne. Danych o sytuacji w tych zawodach Izba nie posiada.

Grupa metalowa.

Kowalstwo i ślusarstwo przeżywało w okresie sprawozdawczym pogorszenie sytuacji, spadek zatrudnienia w warsztatach legalnych, wyżkę cen metali i konkurencję tak zakładów fabrycznych i warsztatów szkolnych jak i nielegalnych rzemieślników, którzy wykonywują drobne, najrentowniejsze roboty.

Obroty warsztatów VIII kat. świad. przem. kształtowały się na poziomie zł. 6000—10000, a płaca pracowników najemnych wykwalifikowanych zł. 3—6 dziennie.

Dopływ uczniów normalny.

Wyjątkowo tylko w działach samochodowych i maszyn oraz narzędzi rolniczych zaobserwowano pewne ożywienie, polegające na wykonywaniu napraw i reparacyj.

Jubilerstwo, złotnictwo, zegarmistrzostwo i inne pokrewne zawody ucierpiały z powodu ograniczeń obrotu metalem szlachetnym jak złoto, srebro i platyna oraz reglamentacji dewizowej.

Czynności tych rzemiosł ograniczały się do wykonywania drobnych reparacyj i handlu gotowymi wyrobami, którym podtrzymywały swoją egzystencję.

Grupa spożywcza.

Piekarnictwo i cukiernictwo. Ceny mąki w drugiej połowie roku dość silnie zwyżkowały i zwyżka do końca roku dosięgła 30%, natomiast pieczywo i ciasta podniosły się w cenie o ca 10%, co nie pokrywało się ze zwyżką ceny surowców.

Pomimo tych niekorzystnych dla piekarstwa warunków, władze administracyjne nie zgodziły się zatwierdzić cennika w wysokości wynikającej z kalkulacji, opracowanej na podstawie nowych cen zboża i mąki.

Cukiernicy wyrabiający słodczy jak czekoladki i cukierki znajdowali się w podobnej sytuacji, choć ceny na ich wyroby nie podlegały żadnym ograniczeniom, to jednak zwyżka cen surowców i stosunkowo małe obroty, znacznie zmniejszyły rentowność przedsiębiorstw.

Naogół sytuacja w piekarstwie i cukiernictwie w drugiej połowie roku znacznie się pogorszyła. Płace pracowników utrzymane były na poziomie roku poprzedniego.

Rzeźnictwo i wędliniarstwo. Sytuacja w tych zawodach pod koniec roku sprawozdawczego uległa znacznemu pogorszeniu wskutek wzrostu cen żywności i ograniczeniu cen przez władze administracyjne na mięso i na przetwory mięsne.

Nie ustającą bolączką rzemiosła rzeźnicko-wędliniarskiego jest potajemny ubój bydła i nierogacizny, oraz nielegalny wyrób wędlin i wyrab mięsa przez właścicieli sklepów spożywczych, którzy prace swoje wykonują w anty-sanitarnych warunkach.

Zbyt niskie kary administracyjne, stosowane przez władze za tego rodzaju przekroczenia, nie wpływają na zmniejszenie nielegalnego wykonywania rzemiosła i obrotu mięsem oraz przetworami mięsnymi.

Wobec lepszej koniunktury w przemyśle fabrycznym i w budownictwie, a za tym zwiększenia zdolności nabywczej świata pracującego, konsumpcja mięsa i przetworów mięsnych, a także obroty doznały pewnej poprawy.

Obroty warsztatów rzeźnicko-wędliniarskich i rzeźniczych były bardzo różne, w zależności od miejscowości i punktu, jak również gatunku mięsa i przetworów, a także od kategorii konsumentów i wynosiły od zł. 3000 do zł. 60.000.

Płace czeladników wynosiły zł. 1,50 dziennie i w większości warsztatów naturalia w postaci mięsa lub wędlin, lub całodziennego życia, co w sumie daje koszt utrzymania czeladnika ca zł. 2,50 dziennie.

Na terenie rzeźni miejskiej w Białymstoku kilkakrotnie powstawały zatargi między samoistnymi rzemieślnikami Chrześcijanami z jednej strony, a bezrobotnymi czeladnikami przebywającymi stale na rzeźni, z drugiej strony.

Czeladnicy żądali wyłącznego powierzenia im wszystkich prac związanych z ubojem zwierząt rzeźnych bez względu na to, czy dany rzemieślnik posiada swoich stałych czeladników i terminatorów, czy też pracuje sam.

Mistrzowie i samoistni rzemieślnicy, stojąc na stanowisku, że rzeźnia jest częścią składową warsztatu, w którym odbywa się kształcenie zawodowe młodzieży rzemieślniczej i że ponoszenie dodatkowych kosztów robocizny nie wytrzymałoby kalkulacji, tymbardziej przy ograniczeniu przez władze administracyjne cennika na mięso i przetwory, żądaniu bezrobotnych czeladników stanowczo odmówili, przy czym Izba poparła słuszne stanowisko samoistnych rzemieślników, którzy winni posiadać zupełną swobodę wykonywania swego zawodu i doboru pracowników, tymbardziej że kwestia utrzymania tych bezrobotnych w liczbie około 18 osób nie przedstawiała się tak źle, gdyż dorywcze ich zarobki przy uboju zwierząt dla przedsiębiorstwa eksportowego dawały im przeciętnie zł. 3 — 4 dziennie w obliczeniu rocznym, co w niektórych zawodach uważane jest za stawkę powyżej średniej.

Grupa skórzana.

Szewctwo. Najliczniej reprezentowane na terenie okręgu Izby doznało pewnej, nieznacznej jednak poprawy sytuacji pod względem zatrudnienia w sezonach wiosennym

i jesiennym, gorzej jednak kształtowała się sytuacja w sezonach martwych, letnim, a szczególnie zimowym, kiedy samoistny szewc zmuszony był pracować w charakterze chałupnika wyzyskiwanego przez nakładcę w niesłychany sposób.

Bardzo uciążliwa dla samoistnego rzemiosła jest konkurencja sklepów z obuwem, które przyjmują zamówienia bezpośrednio od klientów i utrzymują warsztaty reperacyjne (Bata), a poza tym konkurencja całej masy trudnych do ujawnienia nielegalnych rzemieślników, nie ponoszących żadnych ciężarów skarbowych i społecznych.

Obroty warsztatów szewskich w zależności od kategorii produkcji, wynosiły zł. 2000—10000 rocznie.

Garbarstwo. Rok sprawozdawczy w garbarstwie zaznaczył się zwykłą cen surowca o ca 25% i w mniejszym stopniu, zwykłą cen gotowych towarów oraz ożywieniem obrotów, tak w skórach twardych, jak i w skórach miękkich.

Zwykła cen surowca spowodowana była zwiększonym zapotrzebowaniem na rynkach światowych, zaś na rynku polskim jeszcze bardziej dało się odczuć wskutek ograniczenia przywozu skór ciężkich bydlęcych i końskich, których w kraju brak, oraz nadmiernego wywozu skór cielęcych w sezonie ich zbiórki.

Rzemiosło garbarskie w dalszym ciągu było upośledzone na korzyść przemysłu fabrycznego i handlu pod względem możliwości importowania surowca bezpośrednio i tylko w bardzo nielicznych wypadkach udawało się uzyskać pozwolenie przywozu skór surowych, z reguły zaś było uzależnione od kupców-importerów, którzy niczem nie byli krępowani przy dyktowaniu cen za surowiec pochodzenia zagranicznego.

Izba w roku sprawozdawczym podjęła prace, związane z organizacją rzemiosła garbarskiego i za pośrednictwem i przy wydatnym poparciu Związku Izb Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej poczyniła starania w Ministerstwie Przemysłu i Handlu celem wyjednania przydziału kontyngentów przywozowych z widokiem na pozytywne ustosunkowanie się M. P. i H. do tej sprawy.

Białoskórnictwo — kożuszkarsstwo. Aczkolwiek dość liczne w kilku ośrodkach województwa białostockiego, reprezentowane jest głównie przez drobne warsztaty, trudniące się przerobem cudzego surowca i raczej zbliżone jest swoim charakterem do przemysłu domowego jak do samoistnego rzemiosła w rozumieniu prawa przemysłowego. Pracuje tylko sezonowo w jesieni i częściowo w zimie.

Za wyprawę skóry baraniej lub koziej sposobem chlebowo-roślinnym, bo tylko taki sposób jest stosowany, pobiera się zł. 1.20 — 1.50.

Dochód pojedynczego białoskórnik — kożuszkarsza nie przekracza zł. 600 rocznie.

Cholewkarstwo (kamasznictwo). W większości wypadków cholewkarstwo jest wykonywane w połączeniu z handlem przyborami i dodatkami swewskimi.

Warsztaty bardzo drobne, zatrudniające po 1 najemnym pracowniku, wyrabiają głównie cholewki tańsze i gorszego gatunku. Lepsze i wykwintniejsze gatunki sprowadzają szewcy z Warszawy lub dają do wykonania z własnego surowca.

W pierwszej połowie roku sprawozdawczego w cholewkarstwie zaobserwowano nieznaczne ożywienie, lecz następnie, a głównie pod koniec roku, nastąpiło osłabienie ruchu wskutek zatargów między nakładcami i chałupnikami i strajku tych ostatnich na tle ekonomicznym.

Na ogół cholewkarstwo przeżywało okres niepomyślny.

Wałkarstwo. Wykonywane na terenie okręgu Izby przeważnie łącznie z częściowym garbarstwem, zatrudnienie wykazało zwiększone i obroty w sezonie jesiennym ożywiły, które w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosły o ca 10%. Obroty wynosiły zł. 10000—50000. Płace pracowników zł. 3—10 dziennie w zależności od kwalifikacji i rodzaju wykonywania pracy.

Rymarstwo i siodlarstwo. W tych zawodach w dalszym ciągu brak zamówień i działalność ich ogranicza się tylko do wykonywania reparacji i tanich wyrobów jarmarcznych.

Obroty zł. 15000—30000. Płace czeladników i pomocników zł. 2—4 dziennie.

Introligatorstwo. Sytuacja w introligatorstwie samoistnym nie doznała poprawy a to wskutek konkurencji zakładów wychowawczych i domokrażców (nielegalnych, partaczy).

Obroty przeciętne w stosunku rocznym wyniosły ca zł. 4000. Dochód brutto 30%. Zatrudnienie słabe i nieregularne.

Płace czeladników zł. 15—25 tygodniowo.

Grupa usług osobistych.

Fryzjerstwo. Konkurencja zakładów hotelowych, dworcowych, a głównie niezmiernie szybko mnożących się nielegalnych zakładów w mieszkaniach prywatnych, wytworzyła sytuację w zawodzie fryzjerskim nadzwyczaj ciężką.

Dla zdobycia podstaw bytowania, samoistni fryzjerzy wykonywują prace w godzinach niedozwolonych, a nawet w dniu świąteczne, nie bacząc na nakładane na nich kary administracyjne, czasem dość dotkliwe.

Ceny na zabiegi fryzjerskie w zakładach kat. A są następujące:

Dział męski

Golenie	zł. 0,40
Strzyżenie	„ 0,80
„ „ dzieci maszynką	„ 0,50
„ „ nożyczkami	„ 0,70
Golenie głowy	„ 0,90
Mycie „	„ 0,60
Fryzowanie	„ 1,00
Masarz twarzy	„ 0,80
Odświeżanie twarzy z uczesaniem	„ 0,30
Użycie wody kwiatowej lub Vegetalu	„ 0,20

Dział damski

Strzyżenie	zł. 0,90
Mycie głowy	„ 1,20
Ondulacja wodna ,	„ 1,20
„ żelazkowa krótkich włosów	„ 1,20
„ „ średn. włos. w loczki „	„ 1,50
„ zwykła długich włosów	„ 1,20

Dla zakładów kat. B ceny o 10% niższe.

Obroty roczne zł. 1000—4000 w zależności od wielkości zakładu i ilości pracowników.

Płace pracowników uzależnione są od ilości i wartości wykonanej pracy i wynoszą 50% kwoty, pobieranej za dokonany zabieg.

Fotografia. Fotografowie uskarżają się na bardzo silną konkurencję fotografów ulicznych, których liczba stale wzrasta i którzy wykonywują nielegalnie sami, lub przy pomocy sklepów z artykułami fotograficznymi, wszystkie czynności w zakres fotografii wchodzące.

Ponieważ produkcja fotografów ograniczona została do wykonywania prawie wyłącznie zdjęć do legitymacji, gdyż na inne zdjęcia popytu nie było, wskutek wyżej wspomnianej konkurencji, samoistni fotografowie zmuszeni zostali do trudnienia się również zdjęciami ulicznymi po za własnym zakładem.

Na ogół w grupie usług osobistych zaznaczyło się pogorszenie sytuacji, tak pod względem obrotów, jak i rentowności, których wysokość nie udało się Izbie ustalić.

Organizacja wytwórczo-handlowa rzemiosła.

W roku sprawozdawczym istniejące przy Izbie Biuro Organizacyjno-Handlowe Rzemiosła zorganizowało i urządziło własne stoisko na Ogólno-Polskich Targach Rzemiosła w Poznaniu, które zawierało ekspozycje rzemieślnicze z działów: stolarskiego (ławki szkolne jednoosobowe opatentowanego wynalazku wykonawcy), krawieckiego, szewskiego, masarskiego, bieliźniarskiego i wyroby lniane i wełniane przemysłu ludowego, oraz zorganizowało udział zakładów rzemieślniczych w Wystawie Przemysłu Metalowego i Elektrotechnicznego w Warszawie. Wystawione były: 1) dźwiękowe kinoaparaty i głośniki różnych typów własnej konstrukcji ekspozycyjni, 2) resory samochodowe do samochodów wszystkich typów i marek i 3) tłoki do silników parowych i spalinyowych oraz sprężyny uszczelniające do tłoków.

Pierwsi dwaj ekspozycyjni otrzymali odznaczenia w postaci medali złotego i srebrnego i dyplomów uznania.

W tymże okresie przy udziale i pomocy BOHR zawiazane zostały następujące spółdzielnie wytwórczo-handlowe:

- 1) Chrześcijańska Spółdzielnia Szewców w Białymstoku,
- 2) Spółdzielnia „Zjednoczone Wędliniarnie“,
- 3) Spółdzielnia Pracy „Metalowiec“ w Grodnie,
- 4) Spółdzielnia Koszykarzy w Broku n/Bugiem.

Ta ostatnia rozpadła się przed jej zalegalizowaniem dla braku podstaw finansowych i innych warunków niezbędnych do egzystencji.

Kilkakrotnie czynione próby stworzenia spółdzielni krawieckiej lub krawiecko-czapniczej, nie dały pozytywnego wyniku wobec negatywnego ustosunkowania się rzemieślników samoistnych z jednej strony i braku środków na udział wśród bezrobotnych pracowników krawieckich z drugiej strony.

Aczkolwiek spółdzielnia jest najodpowiedniejszą dla drobnego rzemiosła formą zespołów wytwórczo-handlowych, tak ze względu na dostępność udziałów, jak również na

charakter społeczny, to jednak upośledzenie spółdzielni rzemieślniczych w porównaniu z rolniczymi pod względem obciążeń podatkowych przy takich samych kosztach rewizyjnych, nie zbyt sprzyja tworzeniu i rozwojowi tych organizacji w rzemiośle.

Biuro O.H.H.R. podejmowało próby zorganizowania produkcji wyrobów drzewnych, włókienniczych i skórzanych na eksport i w tym celu przez rzemiośle białostockie były wykonane stoliki dębowe dla Anglii, wzory obuwia damskiego dla Afryki (Johannesburg) i wzory płaszczy i mundurów typu wojskowego oraz ubrań cywilnych.

Próby eksportu czynione były za pośrednictwem Państwowego Instytutu Eksportowego i Centrali Handlowej Rzemiosła w Warszawie, nie dały jednak pożądanego rezultatu, gdyż na obuwiu i ubraniu nie było zamówień, zaś na wyroby drzewne zagraniczni odbiorcy ofiarowali ceny tak niskie, że tuż rzemiośle rękodzielnicze nie mogło się podjąć produkowania bez narażenia się na poważne straty.

Bezpośredni import surowców, z wyjątkiem skór surowych i w niewielkich ilościach masła i ziarna kakaowego, pomimo wielokrotnego informowania, nie zdołał rzemiośle w szerszym zakresie zainteresować, zaś wysiłki w tym rzemiośle, czynione przez Centralę Handlową Rzemiosła i BOHR, narazie pozostały bez rezultatu.

W dziale dostaw i robót z przetargów, poza kilku pośredniczonymi i ułatwionymi dostawami wyrobów drzewnych dla formacji wojskowych i instytucji samorządowych, nieprzekraczających w poszczególnych wypadkach wartości zł. 2300.—, BOHR Izby działalność swoją zmuszone było ograniczyć do informowania rzemiosła o napływających ogłoszeniach o przetargach na dostawy i roboty, których rzemiośle, z wyjątkiem: nielicznych rzemieślników-przedsiębiorców z grupy budowlanej, wykorzystać, dla braku środków i dostępnych kredytów, nie miało możliwości.

K r e d y t y.

W dziale kredytów dla rzemiosła sytuacja pozostała nie zmieniona, czyli trudności w uzyskaniu kredytu dla najbardziej potrzebujących są nie do pokonania, głównie wskutek braku zabezpieczenia, wymaganego przez kredytodawcze instytucje.

W okresie 1936 roku zdołano uzyskać kredyt krótko-terminowy z Funduszu Pracy dla Chrześcijańskiej Spółdzielni Szewców zł. 1000, dla Spółdzielni Stolarzy „Styl” zł. 2000 i dla zakładu stolarskiego „Białodrzew” zł. 1500, oraz z funduszków Banku Gospodarstwa Krajowego kredyt rzemieślniczy średnio terminowy w kwocie zł. 1500.

Fundusze, przeznaczone do rozprowadzenia wśród rzemiosła na terenie działalności Izby, Bank Gospodarstwa Krajowego podzielił w sposób następujący:

K.K.O. w Augustowie	zł. 7.000.—
„ „ „ „ Białymstoku	30.000.—
S-nia Kred.-Rzem. w Białymstoku „	10.000.—
Bank Udziałowy Spółdzielczy w Białymstoku	10.000.—
K.K.O. pow. Szczuczyn w Grajewie „	5.000.—
„ „ „ w Grodnie (zrzekła się) „	40.000.—
„ „ „ „ Łomży	15.000.—
„ „ „ „ Ostrołęce	10.000.—
„ „ „ „ Ostrowi-Mazowieckiej „	6.000.—
„ „ „ „ Wołkowysku	10.000.—
„ „ „ „ Wysokiem- Mazowieckiem . „	4.000.—
„ „ „ „ Suwałkach	14.000.—
Razem zł.	161.000.—

Kredyty udzielone rzemiosłu.

	z funduszków		
	B. G. K.	własnych	Razem
K.K.O. w Augustowie . . zł.	6.687.84	1.400.30	8.088.14
„ „ „ „ Białymstoku . . „	10.989.—	—	10.989.—
Spółdz. Kred.-Rzem. w Białymstoku „	2.670.—	24.119.06	26.789.06
B-k Udz. Spółdz. w Białymstoku „	8.310.—	28.251.—	36.561.—
K.K.O. w Grajewie „	?	?	8.455.50
„ „ „ „ Grodnie	—	6.370.—	6.370.—
„ „ „ „ Łomży	13.527.—	14.737.—	28.264.—
„ „ „ „ Ostrołęce	4.875.—	4.892.—	9.767.—
„ „ „ „ Ostrowi- Mazowieckiej „	1.895.—	5.000.—	6.895.—
„ „ „ „ Wołkowysku . . „	brak danych		
„ „ „ „ Wysokiem- Mazowieckiem „	871.—	5.105.—	5.976.—
„ „ „ „ Sokółce	—	4.010.—	4.010.—
„ „ „ „ Suwałkach . . . „	8.730.—	—	8.730.—
„ „ „ „ Bielsku- Podlaskim „	—	12.132.—	12.132.—
Ogółem zł.	58.554.84	106.016.36	173.026.70

W II połowie roku sprawozdawczego przy Izbie Rzemieślniczej ukonstytuowała się Komisja Obciążeń, która zaopiniowała projekty rozporządzeń wykonawczych do ordynacji podatkowej do ustawy o podatku przemysłowym i rozpatrzyła projekt reformy świadectw przemysłowych. Wreszcie zaopiniowała uzupełnienia do rozp. wykonawczego do dekretu o popieranie ruchu inwestycyjnego na obszarze województw wschodnich.

Poza tym Izba Rzemieślnicza interweniowała u władz skarbowych o sprawach pokrzywdzonych wymiarami płatników i wreszcie udzielała licznych wyjaśnień w sprawach podatkowych bądź na zapytania cechów i organizacji rzemieślniczych, bądź też na indywidualne zapytania.

Sprawy podatkowe.

W związku z nowelizacją (w końcu 1935 r. i na początku 1936 r.) ustawy o podatku przemysłowym od lokali i od nieruchomości, przedstawiciel Izby Rzemieślniczej brał udział w ogólnych zebraniach niektórych cechów i organizacji rzemieślniczych, pouczając zebranych o zmianach, jakie zaszły w powyższych przepisach.

W związku z rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 10/II.1936 r. o zryczałtowaniu podatku od obrotu, Izba Rzemieślnicza z uwagi na to, że wymiar zryczałtowanego podatku został oparty po raz pierwszy na zupełnie nowych zasadach, wydała okólnik do wszystkich cechów i organizacji rzemieślniczych, w którym podała do wiadomości zainteresowanych, zasadnicze podstawy tego rozporządzenia, pouczając jednocześnie o trybie postępowania wymiarowego.

W dniu 19 maja Izba Rzemieślnicza powiadomiła sfery rzemieślnicze o wydanych przez Ministerstwo Skarbu zarządzeniach w sprawie ulg przy sprzedaży własnych wyrobów na rynkach, targach i jarmarkach.

W lipcu Izba Rzemieślnicza również powiadomiła płatników o wydanych przez Ministerstwo Skarbu zarządzeniach w sprawie ulg w państwowym podatku przemysłowym w związku z akcją zwalczania bezrobocia.

W lipcu Izba Rzemieślnicza przy udziale przedstawicieli cechów i organizacji rzemieślniczych opracowała normy średniej dochodowości do wymiaru podatku dochodowego na rok 1936, a następnie przedstawiciele Izby brali udział w obradach Komisji w Izbie Skarbowej w Białymstoku celem ostatecznego ustalenia tych norm.

1 lipca opracowała i następnie przesłała do Związku Izb projekt reformy świadectw przemysłowych.

W październiku Izba Rzemieślnicza sporządziła i przesłała do Izby Skarbowej w Białymstoku listy imienne kandydatów na członków Komisji Odwoławczej i ich zastępców do spraw podatkowych, istniejącej przy Izbie Skarbowej.

Stan liczebny rzemiosła.

Ustalenie stanu rzemiosła, jako jedno z głównych zadań sprawozdawczych Izby, przedstawia jedną z najtrudniejszych i najcięższych, jako też wymagającą długiego okresu czasu, prac statystycznych Izby. Stały i systematyczny materiał statystyczny, jakim w zasadzie winien być nadsyłany przez Starostwa, wykazujący ruch wydawanych kart rzemieślniczych, jest dokładnym o ile chodzi o wzrost wydanych kart, natomiast jest bardzo niepełnym, o ile chodzi o ich ubytek, gdyż nadsyłane dane, dotyczące likwidacji bądź zmiany miejsca prowadzenia zakładów rzemieślniczych, są bardzo niekompletne. Oczywiście, iż samo rzemiosło wskutek nieznamośności przepisów, bądź ich nieprzestrzegania, ponosi za to niemal wyłączną winę, a wskutek tego zbierane dane w innej drodze, a w każdym wypadku nie bezpośrednio przez Izbę, nie dają również wyczerpujących danych.

Przy opracowaniu poprzedniego sprawozdania rocznego (z 1935 r.) Izba nie korzystała z czynnej pomocy Zarządów Miejskich i Wiejskich, to też w okresie sprawozdawczym wystąpiła do Pana Wojewody Białostockiego z prośbą o uzyskanie tej pomocy. Dzięki życzliwemu stanowisku Pana Wojewody, pomoc ta została zapewniona i Izba miała możność przesłania gotowych wykazów do Zarządów Miejskich i Wiejskich celem skontrolowania i poczynienia w nich zmian. Należy podkreślić, iż zaledwie 2 gminy nie zwróciły Izbie wykazów, wszystkie pozostałe zwróciły po dokonaniu mniej lub więcej licznych i szczegółowych uzupełnień i poprawek.

Po przeprowadzeniu zestawienia otrzymanego materiału uzyskuje się w porównaniu z danymi za rok sprawozdawczy 1935-ty następujące dane:

liczba warsztatów z kartami w/g danych sprawozdania za 1935 r. wynosi	19.250
zlikwidowano warsztatów z kartami w/g ostatnio otrzymanych danych	2.626
pozostało warsztatów z kartami	16.624
ilość warsztatów nowoprzybyłych z kartami	1.178
ilość warsztatów w 1936 r. posiadających karty	17.802

Bliższa analiza ilości i dat zlikwidowanych warsztatów z kartami wykazuje, że około 500 warsztatów zostało zlikwidowanych przed okresem sprawozdawczym, a więc przed 1936 r., a zatem w 1935 r. i wcześniej, a czego w materiałach, nadsyłanych przez gminy w poprzednich okresach sprawozdawczych, nie zaznaczono. Ogólny więc faktyczny ubytek warsztatów z kartami w liczbie 1448 nie jest jednak wynikiem katastrofalnej likwidacji warsztatów, lecz raczej dokładniejszej ze strony Zarządów Gmin kontroli przy rejestracji warsztatów, gdyż jak wyżej zaznaczono ca 500 warsztatów zlikwidowano przed 1935 r., a czego we właściwym czasie w wykazach nie odnotowano, wskutek czego błąd stąd powstały, przeszedł z poprzednich sprawozdań.

W okresie sprawozdawczym faktyczna liczba, po uwzględnieniu nowoprzybyłych, zlikwidowanych warsztatów z kartami wynosi ca 900, w czym bezwzględnie jest pewna, aczkolwiek nieduża liczba warsztatów, na które zostały wydane karty, a nie uwidoczniionych w spisach, reszta zaś prócz definitywnie zlikwidowanych, obejmuje przeważnie warsztaty, których właściciele wyprowadzili się z danej miejscowości i przenieśli warsztat do innej na terenie tego województwa, o czym władzom przemysłowym I instancji nie donieśli, względnie wyjechali na teren innego województwa.

W stanie nielegalnych warsztatów t. j. bez kart rzemieślniczych pomimo ogólnego ubytku 765 warsztatów (w porównaniu z 1935 r.), ujawniono nowych, tego rodzaju, 625 warsztatów.

Oświata zawodowa.

W grudniu 1936 r. Kuratorium Okręgu Szkolnego Brzeskiego zezwoliło na otwarcie szkoły dokształcającej zawodowej w Wysokiem-Mazowieckiem, a za tym w chwili zakończenia roku sprawozdawczego było na terenie tut. Izby 10 szkół tego typu.

Co do zmian w organizacji szkolnictwa dokształcającego — takowe przeprowadzono w szkole dokształcającej zawodowej w Białymstoku. Ze szkoły dotychczasowej, utworzono dwie samodzielne szkoły: męską i żeńską. W męskiej wprowadzono nauczanie dzienne.

W roku 1936 Izba zorganizowała następujące kursy dokształcające:

1) Kurs dokształcający dla terminatorów i pomocników (różnych zawodów) w **Szczuczynie Białostockim**. Kurs odbył się w czasie od dnia 3/II. do 15/VI.1936 r. Kurs obejmował 143 godziny wykładowe z następujących przedmiotów: język polski, rachunki, historia i geografia (z nauką o Polsce współczesnej). Na kurs zapisało się 69 terminatorów i pomocników. Wszyscy kurs ukończyli. Zadaniem kursu było przygotowanie kursantów do egzaminu czeladniczego w zakresie przedmiotów ogólnokształcących (t. zw. egzamin przed delegatem Kuratorium).

2) Drugi kolejny kurs dokształcający w **Hajnówce**. (Pierwszy kurs dokształcający w Hajnówce odbył się w r. 1935 i tylko kilka końcowych wykładów na tym kursie wypadło na styczeń 1936 r.). Kurs odbył się w czasie od dnia 23/III. do 22/VI.1936 r. Kurs obejmował 180 godzin wykładowych (materiałoznawstwo, technologia, kalkulacja i rysunek zawodowy — razem 90 godz., rachunki — 30 godz., język polski — 35 godz., nauka o Polsce współczesnej — 25 godz.). Na kurs uczęszczało 28 pomocników rzemieślniczych, z tego 23 ślusarzy i 5 stolarzy. Wszyscy kurs ukończyli. Zadaniem kursu było przygotowanie kursantów do egzaminu czeladniczego zarówno w zakresie przedmiotów zawodowych, jak i ogólnokształcących.

3) Kurs budowlany w **Białymstoku** rozpoczął się 12/XI. 1935 r. i trwał do 17/V.1936 r. Kurs obejmował 246 godzin wykładowych, z tego przypadło:

a) na przedmioty zawodowe — razem 138 godz., a mianowicie: na budownictwo — 60 godz., technologię materiałów budowlanych — 18 godz., kosztorysowanie — 6 godz., statykę budowli — 6 godz., rysunki budowlane — 48 godz;

b) na przedmioty ogólnokształcące, ściśle związane z zawodem — 77 godz., a mianowicie: na arytmetykę i algebrę — 51 godz., na geometryę i rysunki geometryczne — 26 godz.

c) na przedmioty ogólnokształcące — 31 godz., a mianowicie: na język polski i korespondencję — 15 godz., na geografję gospodarczą z nauką o obywatelstwie — 16 godz.

Na kurs zapisało się 23 osoby, z których ukończyło kurs 11. Wśród absolwentów było: 9 cieśli, 1 murarz i 1 urzędnik techniczny, a z tego: 8 rzemieślników pracujących samodzielnie i 2 pomocników rzemieślniczych. Nieukończenie całego kursu przez wszystkich zapisanych tłumaczy się tym, że podczas trwania kursu słuchacze byli zmuszeni rozjeżdżać się na roboty na prowincję.

Kurs budowlany jest pomyślany jako dwuletni. Dla cieśli i murarzy nauka odbywa się metodą cyklową: w pierwszym roku murarstwo i roboty betonowe, a w drugim roku nauki — ciesielstwo i stolarstwo budowlane. Słuchacze zapisujący się po raz pierwszy w drugim roku nauki, w następnym roku przechodzą murarstwo i tym samym ukończą całkowicie dwuletni kurs.

W roku 1936 Izba ograniczyła się do przeprowadzenia tylko 3-ch wymienionych kursów ze względu na brak większych funduszy na ten cel.

Stan szkolnictwa zawodowego, państwowego i prywatnego, w roku sprawozdawczym był następujący:

W Y K A Z

szkół zawodowych i ilości uczniów w roku 1936/37.

L. p.	NAZWA SZKOŁY i MIEJSCOWOŚĆ	Ilość uczni		Wyznanie		Rok urodz.		% uczęsz- czania
		chłop- ców	dziew- cząt	rz.-kat. i inn.	mojżesz.	1914 i później	1913	
1	Państwowe Gimnazjum Mechaniczne w Białym- stoku	80	—	80	—	80	—	93%
2	Państwowa Szkoła Rze- mieślniczo-Przemysłowa w Białymstoku	237	—	237	—	237	—	92%
3	Państwowe Żeńskie Gim- nazjum Krawieckie w Bia- łymstoku	Szkoła w stadium organizacji						
4	Państwowa Szkoła Prze- mysłowa Żeńska w Bia- łymstoku	—	38	29	9	38	—	96,8%
5	Prywatna Męska Szkoła Rzemieślnicza im. W. Wy- sockiego w Białymstoku .	204	—	—	204	204	—	92,5%
6	Szkoła Rzemieśln. Żeńska T-wa Szerz. Pr. Zaw. i Rol. wśród Żyd. w Białymstoku	—	112	—	112	112	—	100%
7	Prywat. 3-let. Szk. Zawod. Żeńska Kraw. Biel. p.n. Św. Teresy od Dz. J. w Biel- sku-Podlaskim	—	35	35	—	35	—	96,15%
8	Państw. Szk. Przemysłu Drzewnego w Hajnówce	155	—	153	2	155	—	—
9	Państw. Żeńskie Gimn. Krawieckie w Grodnie	—	111	96	15	111	—	82%
10	Szkoła Rzemiosł Polskiej Macierzy Szk. w Grodnie	92	—	88	4	92	—	96,5%
11	Prywatna Męska Szkoła Rzemieślnicza im. Breg- mana w Grodnie	116	—	—	116	116	—	90%
12	Prywatna Żeńska Szkoła Kraw. Biel. T-wa Szerz. Pr. Zawod. i Roln. wśród Ży- dów w Grodnie	—	66	—	66	66	—	93%
13	Żeńska Szkoła Zawod. Zw. Pracy Obyw. Kobiet w Łomży	—	67	58	9	67	—	86,5%
Do przeniesienia		884	429	776	537	1313	—	

L. p.	NAZWA SZKOŁY I MIEJSCOWOŚĆ	Ilość uczni		Wyznanie		Rok urodz.		% uczęsz- czania
		chłop- ców	dziew- cząt	rz.-kat. i inn.	mojżesz.	1914 i później	1913	
	<i>Z przeniesienia</i>	884	429	776	537	1313		
14	Szkoła Rzemieśl. Prze- mysłowa Polskiej Macie- rzy Szkolnej w Ostrołęce	62	—	60	2	62	—	99%
15	Prywatna Szkoła Mecha- niczna Polskiej Macierzy Szkolnej w Ostrołęce. .	45	—	44	1	45	—	99%
16	Żeńska Szkoła Rękodziel- nicza Polskiej Macierzy Szkolnej w Ostrołęce. .	—	88	82	6	88	—	100%
17	Państwowa Szkoła Rze- mieślniczo-Przemysłowa i Mechan. w Suwałkach	106	—	99	7	106	—	100%
18	Prywatna Żeńska Szkoła Zawodowa Z. P. O. K. w Suwałkach.	—	66	57	9	66	—	92%
	RAZEM	1097	583	1118	562	1680	—	

Wykaz szkół zawodowych i ilości uczniów według zawodów w roku 1936/37.

Zawody	Krawiectwo dam.	Bielizniarstwo	Czapnictwo	Tapicerstwo	Kowalstwo	Ślusarstwo	Tokarstwo w mal.	Stolarstwo	Handzielnictwo	Cisielstwo	Razem:
Państwowe Gimnazjum Mechaniczne w Białymstoku	—	—	—	—	—	80	—	—	—	—	80
Państwowa Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa w Białymstoku	—	—	—	—	—	128	34	75	—	—	237
Państwowe Żeńskie Gimn. Krawieckie w Białymstoku	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Państwowa Szkoła Przemysłowa Żeńska w Białymstoku	19	10	9	—	—	—	—	—	—	—	38
Prywatna Męska Szkoła Rzemieślnicza im. W. Wysokiego w Białymstoku	—	—	—	—	—	150	54	—	—	—	204
Szkoła Rzemieśl. Żeńska T-wa Szerz. Pr. Zaw. i Rol. wśród Żydów w Białymstoku	112	—	—	—	—	—	—	—	—	—	112
Prywat. 3-letn. Szk. Zaw. Żeńsk. Kraw. biel. p. n. Św. Teresy od Dz. J. w Bielsku-Podl.	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35
Państw. Szk. Przemysłu Drzewnego w Hajnówce	—	—	5	—	—	78	64	8	—	—	155
Państwowe Żeńskie Gimnazjum Krawieckie w Grodnie	111	—	—	—	—	—	—	—	—	—	111
Szkoła Rzemiosł Polskiej Macierzy Szkolnej w Grodnie	—	—	—	—	—	87	5	—	—	—	92
Prywatna Męska Szkoła Rzemieślnicza im. Bregmana w Grodnie	—	—	—	—	—	90	26	—	—	—	116
Prywatna Żeńska Szk. Kraw. biel. T-wa Szerz. Pr. Zaw. i Rol. wśród Żydów w Grodnie	66	—	—	—	—	—	—	—	—	—	66
Żeńska Szkoła Zaw. Pracy Obyw. Kobiet w Łomży	67	—	—	—	—	—	—	—	—	—	67
Szkoła Rzemieśl. Przemysłowa Polskiej Macierzy Szkolnej w Ostrołęce	—	—	—	—	—	62	—	—	—	—	62
Prywatna Szkoła Mechaniczna Polskiej Macierzy Szkolnej w Ostrołęce	—	—	—	—	45	—	—	—	—	—	45
Żeńska Szkoła Rękodzielnicza Polskiej Macierzy Szkolnej w Ostrołęce	88	—	—	—	—	—	—	—	—	—	88
Państwowa Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa i Mechaniczna w Suwałkach	—	—	—	—	—	106	—	—	—	—	106
Prywatna Żeńska Szkoła Zawodowa Z.P.O.K. w Suwałkach	66	—	—	—	—	—	—	—	—	—	66

Rejestracja umów terminatorskich.

W r. 1936 Izba zarejestrowała 466 umów o naukę rzemiosła, z tego 178 na podstawie okólnika Ministerstwa Przemysłu i Handlu № 28 z dn. 15/V.1936 r. № P.A.III.1/110. Według zawodów zarejestrowano następujące ilości umów:

fryzjerstwo	30
cukiernictwo	3
ślusarstwo	31
piekarstwo	34
rzeźnictwo i wędliniarstwo	65
krawiectwo	139
stolarstwo	41
szewstwo	25
cholewkarsstwo	17
rymarstwo	8
blacharstwo	5
mosiężnictwo	1
kotlarstwo	2
rzeźnictwo	1
kowalstwo	18
introligatorstwo	4
fotografowanie	3
kuśnierstwo	3
malarstwo	6
zegarmistrzowstwo	8
tapicerstwo	2
gorseciarstwo	3
chemiczne czyszczenie i farbowanie	3
powroźnictwo	1
kapelusznictwo	1
bielizniarstwo	2
garbarstwo	2
szczotkarstwo	3
zduństwo i murarstwo	1

Największy odsetek umów przypada na zawody: krawiecki (29,8%), rzeźnicki i wędliniarski (13,9%), stolarski (8,7%), piekarski (7,2%), ślusarski (6,6%).

Na 31/XII.1936 r. było 645 umów aktualnych, zarejestrowanych w Izbie. Na 38 warsztatów w tut. okręgu przypada zaledwie 1 terminator zarejestrowany.

Dane powyższe nie odpowiadają zupełnie stanowi faktycznemu zatrudnienia młodocianych w warsztatach rzemieślniczych. Również za r. 1936 Izba ocenia liczbę młodocianych faktycznie zatrudnionych na przeszło 5.000. Cała ta masa młodocianych pracuje przeważnie u rzemieślników, którzy nie posiadają uprawnień do kształcenia terminatorów. Poza tym rzemieślnicy unikają ujawnienia na piśmie stosunku umownego o naukę rzemiosła celem ominięcia zakazu bezpłatnego zatrudniania terminatorów lub zakazu zatrudniania tychże w liczbie wyższej ponad ustalony stosunek do zatrudnionych czeladników, względnie celem uchylenia się od ponoszenia ciężarów socjalnych.

Okólniki Ministerstwa Przemysłu i Handlu z dn. 15/V. 1936 r. Nr.Nr. 27 i 28 w sprawie rejestracji umów i praw nabytych do kształcenia uczniów przyczyniły się wprawdzie do znacznego wzrostu liczby umów zarejestrowanych w porównaniu z r. 1935, jednakowoż nie można uważać, aby zlikwidowały kwestię nielegalnego kształcenia uczniów. Wystarczy powołać się na wyżej przytoczoną, olbrzymią liczbę młodocianych zatrudnionych nielegalnie w rzemiośle.

W walce z naruszeniem przepisów o nauce rzemiosła, największą trudność stanowi pozbawienie Izby prawa stosowania sankcyj karnych.

W wypadkach ujawnienia naruszenia tych przepisów, Izba kieruje doniesienia do władz przemysłowych I instancji. W roku 1936 Izba skierowała 109 doniesień. Władze przemysłowe, niestety, nie informują Izby o zarządzeniach wydanych na skutek tych doniesień względnie o wysokości wymierzonych kar. Dlatego Izba nie jest w stanie podać konkretnej oceny stosunku władz administracyjnych do szerzących się masowo wykroczeń przeciw obowiązującym o nauce rzemiosła przepisom.

Zagadnieniu nielegalnego kształcenia terminatorów Izba przypisuje kardynalne znaczenie, gdyż w nim tkwi zarodek masowego wzrostu nielegalnych warsztatów w przyszłości. Izba uważa, że bez uprzedniego, radykalnego załatwienia tej kwestii w płaszczyźnie polityki karno-administracyjnej nie może być mowy o uregulowaniu stanu prawnego w rzemiośle i to niezależnie od jakichkolwiek zmian podstawowych norm prawa przemysłowego.

Działalność Izby w zleconym zakresie.

Sumaryczne zestawienie, dotyczące działalności Izby w zleconym zakresie za r. 1936, przedstawia się w sposób następujący:

I. Złożono podań o dopuszczenie do egzaminu:

a) mistrzowskiego	64
b) czeladniczego	624

II. Odbyto (bez względu na wynik) egzaminów:

a) mistrzowskich	74
b) czeladniczych	282
c) kwalifikacyjnych	508

III. Zestawienie podań o dyspensy w trybie art. 146 prawa przemysłowego:

a) złożonych w Izbie lub przekazanych przez władze administracyjne	1002
b) załatwionych przychylnie bez egzaminu kwalifikacyjnego	46
c) załatwionych przychylnie ze skierowaniem na egzamin kwalifikacyjny	465
d) załatwionych odmownie	273

IV. Zestawienie podań o poświadczenie praw nabytych art. 198 u. 4 prawa przemysłowego:

a) złożonych w Izbie lub przekazanych przez władze administracyjne	588
b) załatwionych przychylnie	587
c) załatwionych odmownie	175

Poza tym wpłynęło w ostatnich dniach grudnia 121 podań o potwierdzenie praw nabytych do kształcenia terminatorów na podstawie okólnika Ministerstwa Przemysłu i Handlu Nr. 27 z dn. 15/V.1936 r.

Stosunkowo mała liczba odbytych egzaminów czeladniczych i kwalifikacyjnych, nieproporcjonalna do liczby wniesionych podań, tłumaczy się tym, że petenci uchylają się od nadsyłania wymaganych dokumentów, lub też nie wpłacają opłat egzaminacyjnych.

Organizacje rzemieślnicze.

Powiat	Miejscowość	Nazwa organizacji	Adres
Augustowski	Augustów	1. Cech Grupy Metalowców (mieszany)	Mostowa 12
	"	2. Urząd Starszych Zgromadzenia Szewców Chrześc.	Gęsia 1
	"	3. Urząd Starszych Zgromadzenia Stolarzy i Cieśli Chrześcijan	Nowowiejska 29
	"	4. Cech Piekarzy (mieszany)	Kościuszki 3
	"	5. Cech Krawców	3 Maja
	"	6. Cech Rzeźniczo-Wędliniarski Chrześcijan	"
	"	7. Cech Fryzjerów (mieszany)	"
Białostocki	Białystok	1. Zgromadzenie Starszych Cechu Piekarzy Chrześcijan	R-k Kościuszki 1
	"	2. Urząd Starszych Cechu Krawców, Kuśnierzy, Kapeluszników i Czapników Chrześcijan	"
	"	3. Cech Rzeźników i Wędliniarzy Chrześcijan	"
	"	4. Urząd Starszych Zgromadzenia Cechu Slusarzy i Kowali Chrześcijan	"
	"	5. Zgromadzenie Starszych Cechu Fryzjerów, Golarzy i Perukarzy Chrześcijan	"
	"	6. Zgromadzenie Starszych Cechu Szewców, Kamaszników i Rymarzy Chrześc.	"
	"	7. Urząd Starszych Zgromadzenia Stolarzy Chrześc.	"
	"	8. Cech Majstrów Rzemiosła Budowlanego Chrześcijan	"
	"	9. Cech Zrzeszonych Rzeźników i Masarzy Żydów	Zamenhofa 29
	"	10. Cech Majstrów Piekarzy i Cukierników Żydów	Kilińskiego 21

Powiat	Miejscowość	Nazwa organizacji	Adres
Białostocki	Białystok	11. Cech Majstrów Krawców, Kuśnierzy, Czapników i Modystek Żydów	Kilińskiego 21
	"	12. Cech Majstrów Slusarzy, Blacharzy i Kowali Żydów	"
	"	13. Cech Fotografów Żydów	"
	"	14. Cech Majstrów Stolarzy, Tapicerów i Tokarzy Żyd.	"
	"	15. Cech Majstrów Kamaszników, Szewców i Garbarzy Żydów	"
	"	16. Cech Majstrów Zaw. Frzyzjerskiego, Golarskiego i Perukarskiego Żydów	"
	"	17. Cech Majstrów Murarzy, Cieśli, Malarzy, Zdunów, i Szklarzy Żydów	"
Bielsk-Podlaski	Bielsk-Podl.	1. Cech Samodzielnych Rzemieślników Przemysłu Drzewnego Żydów	3 Maja 1
	"	2. Cech Majstrów Rzeźników Żydów	Mickiewicza 69
	"	3. Cech Samodzielnych Rzemieślników Grupy Włókienniczej Żydów	" 107
	"	4. Cech Samodzielnych Rzemieślników Grupy Skórzanej Żydów	" 116
	"	5. Cech Majstrów Piekarzy i Cukierników Żydów	" 116
	"	6. Cech Rzemieślników Zawodu Fryzjerskiego Żyd.	" 116
	"	7. Cech Samodzielnych Rzemieślników Kowali, Kotlarzy, Slusarzy, Blacharzy, i Zegarmistrzów Żydów	" 116
	"	8. Cech Piekarzy i Cukierników Chrześcijan	" 64

Powiat	Miejscowość	Nazwa organizacji	Adres
Bielsk-Podlaski	Bielsk-Podl.	9. Cech Kuśniersko-Garbarski i Białoskórniczy Chrześc.	Krzywa 7-a
	Białowieża	10. Cech Rzeźników i Masarzy Chrześcijan	Stoczek 242
	"	11. Cech Chrześc. Rzemieślników Grupy Budowlanej i Drzewnej	Browska 4
Grodziński	Grodno	1. Cech Żydowskich Fryzjerów, Golarzy i Perukarzy	Brygidzka 11
	"	2. Cech Majstrów Grupy Drzewnej Żydów	"
	"	3. Cech Majstrów Grupy Włókienniczej Żydów	"
	"	4. Cech Piekarzy i Piernikarzy Żydów	"
	"	5. Cech Zdunów i Murarzy Żydów	"
	"	6. Cech Malarzy i Szklarzy Żydów	"
	"	7. Cech Majstrów Fotografów Żydów	"
	"	8. Cech Majstrów Metalowców Żydów	"
	"	9. Cech Masarzy i Rzeźników Żydów	"
	"	10. Cech Białoskórników, Cholewkarzy, Rękawiczników, Rymarzy, Siodlarzy, Szewców, Garbarzy i Introligatorów Żydów	"
	"	11. Cech Rzeźników i Wędliniarzy Chrześcijan	Brygidzka 5
	"	12. Urząd Starszych Chrześcijańskiego Cechu Fryzjerów, Golarzy i Perukarzy	Dominikańska 23

Powiat	Miejscowość	Nazwa organizacji	Adres
Grodziński	Grodno	13. Zgromadzenie Starszych Cechu Szewców, Kamaszników i Rymarzy Chrześcijan	Pocztowa 5
	"	14. Cech Cukierników, Piekarzy i Kucharzy Chrześcijan	Dominikańska 24
	"	15. Cech Krawców Chrześcijan	Listowskiego 14
	"	16. Urząd Starszych Zgromadzenia Cechu Slusarzy i Kowali Chrześcijan	Witoldowa 33
	Krynki	17. Cech Garbarzy, Szewców i Rymarzy Żydów	
Łomżyński	Łomża	1. Cech Stolarzy, Cieśli i Stelmachów Chrześcijan	Długa 18
	"	2. Urząd Starszych Zgromadzenia Rzeźników i Wędliniarzy Chrześcijan	Joselewicza 9
	"	3. Urząd Starszych Zgromadzenia Slusarzy, Kowali i Blacharzy Chrześcijan	"
	"	4. Urząd Starszych Zgromadzenia Murarzy Chrześc.	"
	"	5. Urząd Starszych Zgromadzenia Cechu Szewców Chrześcijan	"
	"	6. Urząd Starszych Zgromadzenia Krawców Chrześc.	"
	"	7. Cech Fryzjerów Chrześcijan	Pl. Wolności 3
	"	8. Cech Piekarzy i Cukierników Chrześcijan	Joselewicza 9
	"	9. Cech Zrzeszonych Kamaszników i Wąłkarzy Żydów	Długa 25
	"	10. Cech Piekarzy i Cukierników Żydów	Rządowa 17
	"	11. Cech Zrzeszonych Stolarzy i Bednarzy Żydów	Senatorska 6

Powiat	Miejscowość	Nazwa organizacji	Adres
Łomżyński	Łomża	12. Cech Fryzjerów i Szczotkarzy Żydów	Kościuszki 20
	"	13. Cech Zrzeszonych Malarzy i Murarzy Żydów	Mościckiego 5
	"	14. Cech Zrzeszonych Czapników, Modystek i Kuśnierzy Żydów	Długa 32
	"	15. Cech Zrzeszonych Rzeźników Żydów	Senatorska 14
	"	16. Cech Zrzeszonych Krawców Żydów	Pierackiego 43
	"	17. Cech Zrzeszonych Slusarzy i Kowali Żydów	Kierzkowa 16
	"	18. Cech Zrzeszonych Szewców Żydów	Stary Rynek 6
	Kolno	19. Cech Stolarzy, Bednarzy, Malarzy, Kołodziejów i Szklarzy Żydów	Piłsudskiego 38
	"	20. Cech Majstrów Szewców Rymarzy i Kamaszników Żydów	"
	"	21. Cech Majstrów Piekarzy Żydów	"
	"	22. Cech Majstrów Krawców, Czapników i Kamaszników Żydów	"
	"	23. Cech Kowali, Ślusarzy, Blacharzy i Zegarmistrzów Żydów	"
Ostrołęcki	Ostrołęka	1. Cech Fryzjerów (mieszany)	Kościuszki 6
	"	2. Urząd Starszych Zgromadzenia Cechu Slusarzy i Kowali Chrześcijan	Gomulickiego
	"	3. Urząd Starszych Zgromadzenia Szewców Chrześc.	11 Listopada 55

Powiat	Miejscowość	Nazwa organizacji	Adres
Ostrołęcki	Ostrołęka	4. Urząd Starszych Zgromadzenia Stolarzy i Cieśli Chrześcijan	Leszczyńskiego 2
	"	5. Cech Rzeźników i Wędliniarzy Chrześcijan	Gomulickiego
	"	6. Cech Malarzy Chrześcijan	11 Listopada 57
	"	7. Cech Krawców Chrześcijan	Rybacka 6
Ostrów-Mazowiecki	"	8. Cech Krawców i Czapników Żydów	11 Listopada 4
	Ostrów-Mazow.	1. Urząd Starszych Zgromadzenia Stolarzy, Cieśli, Bednarzy i Kołodziejów Chrześcijan	Ostrołęcka 27
	"	2. Urząd Starszych Zgromadzenia Szewców Chrześc.	Wileńska 13
	"	3. Urząd Starszych Rymarzy Chrześcijan	Niegowska 13
	"	4. Urząd Starszych Zgromadzenia Rzeźników i Wędliniarzy Chrześcijan	3 Maja 31
	"	5. Cech Krawców Chrześcijan	3 Maja 35
	"	6. Cech Malarzy, Cieśli, Zdunów, Stolarzy i Malarzy Chrześcijan	Piłsudskiego 10
	"	7. Cech Piekarzy i Cukierników Chrześcijan	Marcina
	"	8. Cech Rzeźników i Masarzy Żydów	Mieszka 5
	"	9. Cech Piekarzy i Cukierników Żydów	Komorowska 2
	"	10. Cech Majstrów Slusarzy, Blacharzy, Kowali, Tokarzy i Zegarmistrz. Żydów	Miodowa 8
	"	11. Cech Rzemieślników Przemysłu Drzewnego i Szklarzy Żydów	Piłsudskiego 4
	"	12. Cech Szewców, Kamaszników i Rymarzy Żydów	"
	"	13. Cech Majstrów Krawców i Czapników Żydów	Batorego 1-a
	"		3 Maja 1-a

Powiat	Miejscowość	Nazwa organizacji	Adres
Sokólski	Sokółka	1. Cech Budowlany Chrześc.	Grodzieńska 32
	Suwałki	1. Urząd Starszych Zgromadzenia Szewców Chrześc.	Noniewicza 16
Suwałski	"	2. Zarząd Cechu Krawców Chrześcijan	Kościuszki 92
	"	3. Urząd Starszych Zgromadzenia Rzeźników i Wędliniarzy Chrześcijan	Noniewicza 27
	"	4. Cech Fryzjerów, Golarzy i Perukarzy Chrześcijan	3 Maja 82
	"	5. Cech Stolarzy, Tokarzy, Szczotkarzy, Tapicerów i Szklarzy Żydów	Kościuszki 51
	"	6. Cech Szewców, Cholewkarzy, Rymarzy i Garbarzy Żydów	"
	"	7. Cech Kowali, Kotlarzy, Blacharzy i Zegarmistrzów Żydów	"
	"	8. Cech Krawców, Czapników, Kapeluszników i Kuśnierzy Żydów	"
	"	9. Cech Fryzjerów Żydów	"
	"	10. Cech Masarzy i Rzeźników Żydów	"
	"	11. Cech Piekarzy i Cukierników Żydów	"
	"	12. Cech Malarzy, Murarzy, Garnarzy, Zdunów i Kamaszników Żydów	"

Powiat	Miejscowość	Nazwa organizacji	Adres
Szczuczynski	Grajewo	1. Urząd Starszych Zgromadzenia Rzeźników i Wędliniarzy Chrześcijan	Joselewicza 4
	"	2. Cech Mularsko - Ciesielski Chrześcijan	Konopska 8
	"	3. Cech Majstrów Piekarzy i Cukierników (mieszany)	Piłsudskiego 15
Wołkowski	Wołkowysk	1. Cech Rzeźników Chrześc.	Kolejowa 23
	"	2. Powiatowy Cech Rzemieślników Chrześcijan Grupy Odzieżowej	Kolejowa 39
	"	3. Powiatowy Cech Rzemieślników Chrześcijan Grupy Metalowej	Wileńska 1
	"	4. Powiatowy Cech Rzemieślników Chrześcijan Grupy Budowlanej	"
	"	5. Cech Majstrów Slusarzy, Kowali, Blacharzy, Kotlarzy, Zegarmistrzów, Graferów i Jubilerów (mieszany)	Szeroka 40
	"	6. Cech Majstrów Piekarzy i Cukierników Żydów	"
	"	7. Cech Majstrów Szewców, Kamaszników i Rymarzy Żydów	"
	"	8. Cech Majstrów Fryzjerów Żydów	"
	"	9. Cech Majstrów Rzemiosła Budowlanego Żydów	"
	"	10. Cech Majstrów Krawców, Czapników, Kuśnierzy i Kapeluszników Żydów	"
	"	11. Cech Majstrów Rzeźników Żydów	" 109

Powiat	Miejscowość	Nazwa organizacji	Adres
Wysoko-Mazowiecki	Wysokie-Mazowieckie	1. Cech Szewców, Rymarzy i Kamaszników Chrześcijan	Kościuszki 28
	„	2. Urząd Starszych Zgromadzenia Cieśli, Stolarzy i Murarzy Chrześcijan .	11 Listopada
	„	3. Cech Majstrów Piekarzy (mieszany)	„
	„	4. Cech Mistrzów Krawców i i Czapników (mieszany) .	Puławskiego 18
	„	5. Cech Stolarzy, Cieśli i Tokarzy Żydów	Rynek 36
	„	6. Cech Szewców, Kamaszników, Rymarzy i Garbarzy Żydów	Puławskiego 3
	„	7. Cech Rzeźników Żydów .	11 Listopada
	„	8. Cech Kowali, Slusarzy, Blacharzy i Zegarmistrzów Żydów	Krzywa

SPRAWOZDANIE RACHUNKOWE
z wykonania budżetu
Izby Rzemieślniczej w Białymstoku
za rok 1936.

Dział	§	Poz.	DOCHODY		Suma w złotych	
					preliminow.	osiągnięto
I			A. ZWYCZAJNE.			
			Dochody z opłat.			
			Taksty egzaminacyjne:			
			1	Egzaminy czeladnicze . . .	6.000.—	9.036.80
			2	Egzaminy mistrzowskie . . .	10.500.—	2.232.—
			Zaświadczenia:			
			1	O kwalifikacjach zawodowych	8.750.—	17.316.50
			2	O prawach nabytych	900.—	3.618.50
			3	Rejestracja umów o naukę rzemiosła	150.—	893.70
			4	Wpływy za druki i inne opłaty	300.—	876.40
III			Dochody z własnych agend specjalnych.			
			1	Działalność informacyjno- handlowa	120.—	436.—
V			Dochody z kapitału (obroto- wego i zasobowego).			
			1	Odsetki z lokat gotówkowych		7.18
			2	Odsetki od papierów procen- towych	6.—	12.—
VI			Dochody inne		29.312.—	26.440.35
			B. NADZWYCZAJNE.			
			Przelewy z kapitału zasobo- wego			
					1.723.—	
			Subwencje.			
			1	Państwowe	10.000.—	10.000.—
			Dodatek do ceny świadectw przemysłowych			
					20.000.—	16.198.21
			Do przeniesienia		87.761.—	87.067.64

Dział	§	Poz.	WYDATKI		Suma w złotych	
					preliminow.	wydatkow.
I			A. ZWYCZAJNE.			
			Wydatki osobowe.			
			Płace:			
			1	Urzednicy ustalen i nieustalen i	23.610.—	23.610.—
			2	Dietariusze i konsultanci . .	1.800.—	1.787.97
			3	Woźni i gońcy	2.110.—	2.110.—
			Ubezpieczalnia:			
			1	Ubezpieczalnia Społeczna i Fun- dusz Pracy	3.200.—	2.369.57
			Wydatki rzeczowe.			
			Lokal:			
II			1	Czynsze	3.000.—	3.000.—
			2	Opał, światło i utrzymanie porządku	1.500.—	1.500.—
			3	Remont lokalu	100.—	100.—
			4	Ubezpieczalnia	100.—	46.06
			Wydatki biurowe:			
			1	Materiały piśmienne	550.—	550.—
			2	Porto, opłaty telefoniczne i telegraficzne	900.—	900.—
			3	Czasopisma, książki i mapy .	700.—	662.80
			4	Ogłoszenia i druki	500.—	500.—
			5	Druk sprawozdania	300.—	300.—
			6	Kupno i naprawa inwentarza .	600.—	578.30
			7	Drobne	66.—	66.—
			Koszty podróży:			
			1	Służbowe urzędników Izby . .	1.800.—	1.800.—
			2	Radców Izby	2.800.—	2.279.95
			Koszty reprezentacyjne:			
			1	Ogólne	1.000.—	1.000.—
			2	Fundusz dyspozycyjny Prezesa Izby	2.000.—	2.000.—
			Do przeniesienia		46.636.—	45.160.65

przewożenia za rok 1936-ty.

[illegible]

ilości warsztatów sporządzony do sp

Nazwa rzemiosła	Powiat Augustowski			m. Białystok			Powiat Białostocki			Powiat Bielski			m. Grodno			Powiat Grodzieński			m. Łomża			Powiat Łomżyński			O
	z kartą rzem.	bez kartą rzem.	razem	z kartą rzem.	bez kartą rzem.	razem	z kartą rzem.	bez kartą rzem.	razem	z kartą rzem.	bez kartą rzem.	razem	z kartą rzem.	bez kartą rzem.	razem	z kartą rzem.	bez kartą rzem.	razem	z kartą rzem.	bez kartą rzem.	razem				
Grupa budowlana—razem	49	40	89	199	65	264	40	27	67	136	88	224	183	55	238	53	24	7	62	14	76	90	55	145	54
• Brukarstwo	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
• Dekarstwo	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
• Garncearstwo	1	1	2	1	—	1	2	4	6	13	14	27	3	1	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
• Kamieniarsstwo	1	2	3	11	2	13	—	2	2	3	4	7	7	1	8	6	—	3	1	2	3	1	1	2	—
• Lakiernictwo	—	—	—	3	2	5	4	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—
• Malarstwo	10	7	17	51	8	59	22	17	39	26	8	34	61	15	76	5	7	—	32	1	33	11	2	2	—
• Murarstwo	25	28	53	94	43	137	22	4	—	67	50	117	85	32	117	23	16	39	22	11	33	67	50	117	12
• Rzeźbiarstwo	1	—	1	2	—	2	—	—	—	—	—	—	4	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32
• Studniarstwo	—	—	—	2	2	2	2	2	2	3	1	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
• Szklarstwo	3	2	5	8	3	11	2	1	3	17	5	22	—	—	—	—	—	—	3	—	—	6	2	8	6
• Wyrób szkieleł	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
• Sztukatorstwo	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
• Zduństwo	3	—	3	25	4	29	6	3	9	4	2	6	18	4	22	1	1	2	—	—	—	—	—	—	3
Grupa drewna — razem	90	61	151	232	57	289	98	112	210	386	221	607	139	80	219	164	80	244	89	31	120	219	132	351	126
• Bednarstwo	1	1	2	6	—	6	2	1	3	7	7	14	—	2	2	—	—	—	4	—	—	7	7	14	3
• Ciesielstwo	2	23	47	16	—	63	34	61	95	151	92	243	19	29	48	38	16	54	12	5	17	49	46	95	21
• Kołodziejstwo	11	3	14	3	6	6	4	14	18	42	32	74	9	5	14	11	10	21	12	3	15	37	9	46	25
• Rzeźbiarstwo w drzewie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
• Koszykarstwo	—	—	—	2	1	3	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
• Stolarstwo	51	33	84	162	34	196	55	36	91	172	77	249	100	41	141	107	50	157	59	23	82	122	70	192	72
• Tokarstwo w drzewie	3	1	4	7	3	10	3	—	3	14	13	27	7	1	8	8	4	12	2	—	2	4	—	4	4
• Wyrób instrum. muzyczn.	—	—	—	5	—	5	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Grupa włókien. — razem	160	55	215	652	151	803	150	94	244	291	175	466	447	85	532	305	89	394	213	24	237	286	45	331	148
• Bielizniarstwo	—	—	—	4	—	4	1	—	1	—	—	—	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
• Bandażownictwo	—	—	—	5	1	6	10	2	12	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
• Czapnicтво	6	2	8	16	4	20	19	4	1	29	5	34	20	5	25	16	2	18	14	2	16	14	—	14	13
• Farbiarstwo	—	2	2	19	—	15	—	1	5	1	2	3	7	1	8	6	1	7	—	—	—	2	1	3	—
• Gorsciarstwo	—	—	—	15	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—
• Kapelusznictwo	2	—	2	34	6	40	2	—	2	4	1	5	23	1	24	1	—	1	9	1	10	3	—	3	—
• Krawiectwo	143	46	189	495	127	622	116	85	201	213	143	356	349	76	425	270	81	351	174	20	194	258	43	301	128
• Kuśnierstwo	4	1	5	27	3	30	13	6	19	36	24	60	11	—	11	7	5	12	9	9	9	3	—	3	1
• Powroźnictwo	1	3	4	3	2	5	3	—	3	4	—	—	9	—	—	4	—	4	2	—	2	5	—	6	5
• Szczołkarstwo	1	—	1	1	1	1	1	—	1	2	—	—	5	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—
• Szmuklerstwo	—	—	—	4	—	4	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
• Tapicerstwo	3	1	4	29	7	36	—	—	—	2	—	—	11	2	13	—	—	—	3	1	4	—	—	1	—
Grupa metalowa — razem	120	88	208	275	39	314	123	122	245	304	220	524	212	57	269	143	112	255	79	15	94	218	76	294	95
• Blacharstwo	9	—	9	42	2	44	6	2	8	16	3	19	37	3	40	8	1	9	12	—	—	11	2	13	10
• Brązownictwo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
• Kotlarstwo	—	—	—	9	1	10	—	—	—	—	—	—	5	1	6	2	—	2	—	—	—	—	1	1	—
• Kowalstwo	79	70	149	40	3	43	92	112	204	237	192	429	42	19	61	106	104	210	27	5	32	177	65	242	50
• Grawerstwo	—	—	—	6	1	7	—	—	—	1	—	1	6	2	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
• Jubilerstwo	—	—	—	4	2	6	—	—	—	—	—	—	6	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
• Mosiężnictwo	—	—	—	6	—	6	—	—	—	1	—	1	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
• Slusarstwo	24	18	42	128	22	150	21	8	29	36	21	57	84	27	111	16	7	23	27	7	34	21	7	28	21
• Tokarstwo w metalu	—	—	—	7	—	7	—	—	—	—	1	1	1	1	1	4	—	4	—	1	1	—	—	—	—
• Wyrób narzędzi optyczn.	—	—	—	1	1	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
• Złotnictwo	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
• Zegarmistrzstwo	—	—	—	7	7	36	4	—	4	13	2	15	26	4	30	7	—	7	12	3	15	9	1	10	10
• Wyrób przedmiotów z drucików złot. i srebrn.	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Grupa spożywcza — razem	101	11	112	439	74	513	249	30	279	364	55	401	259	83	342	188	36	224	123	23	149	245	40	285	201
• Cukiernictwo	4	1	5	29	4	33	3	—	3	11	—	11	18	6	24	4	—	4	7	—	7	3	—	3	1
• Piekarstwo	45	5	50	137	20	157	74	11	85	113	20	133	98	13	111	57	5	62	38	2	40	64	3	67	64
• Piernikarstwo	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
• Rzeźnictwo	44	5	49	184	25	209	113	12	125	159	29	188	101	40	141	88	8	96	59	19	78	116	31	147	74
• Wędliniarstwo	7	—	7	89	25	114	59	7	66	63	6	69	40	24	64	39	23	62	19	5	24	62	6	68	61
Grupa skórzana — razem	128	71	199	361	150	511	119	104	223	365	216	581	310	84	394	421	36	457	191	37	228	302	99	401	154
• Białoskórnicтво	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
• Cholewkarstwo	19	2	21	77	16	93	19	3	22	53	13	66	38	2	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
• Garbarstwo	9	4	13	56	16	72	24	2	26	6	—	6	15	5	20	68	6	74	3	8	47	21	1	22	22
• Introligatorstwo	4	—	4	20	1	21	—	—	—	2	1	3	31	5	36	1	—	1	3	2	3	3	2	4	—
• Rękawicznictwo	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
• Rymarstwo	7	1	8	18	4	22	8	—	8	33	8	41	9	2	11	17	1	18	—	—	—	18	1	19	9
• Siodlarstwo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
• Szewstwo	89	63	152	189	113	302	68	99	167	271	194	465	214	70	284	296	29	325	146	27	173	258	94	352	123
• Wałkarstwo	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Grupa usług. — razem	28	4	32	160	12	172	40	5	45	68	9	77	106	8	114	35	1	36	37	3	40	25	1	26	27
Fotografowanie	7	—	7	20	1	21	3	—	3	15	3	18	22	—	22	5	1	6	4	2	6	1	—	1	3
Fryzjerstwo	21	4	25	138	11																				

W Y K A Z

świadczeń przemysłowych wykupionych przez rzemiosło województwa białostockiego w 1936 r.

Grupy zawodowe rzemiosła	Liczba świadczeń przemysłowych								Liczba świadczeń handlowych			
	k a t e g o r i a								k a t e g o r i a			
	V	VI	VII	VIII	Razem				II	III	IV	Razem
O g ó ł e m	4	33	81	7587	7705				11	311	1678	2000
I. Grupa budowlana — razem	—	—	2	259	261				—	6	32	38
1. Dekarstwo	—	—	1	14	15				—	—	1	1
2. Garncarstwo	—	—	—	36	36				—	—	11	11
3. Kamieniarstwo	—	—	—	30	30				—	—	1	1
4. Mularstwo	—	—	1	47	48				—	—	5	5
5. Rzeźbiarstwo	—	—	—	6	6				—	—	—	—
6. Studniarstwo	—	—	—	6	6				—	—	9	9
7. Szklarstwo	—	—	—	55	55				—	6	5	11
8. Wyrób szkieleł	—	—	—	1	1				—	—	—	—
9. Zduństwo	—	—	—	9	9				—	—	—	—
10. Sztukatorstwo	—	—	—	2	2				—	—	—	—
11. Lakiernictwo	—	—	—	2	2				—	—	—	—
12. Malarstwo	—	—	—	48	48				—	—	—	—
13. Brukarstwo	—	—	—	3	3				—	—	—	—
II. Grupa drzewna — razem	—	—	1	635	636				—	2	13	15
1. Bednarstwo	—	—	—	38	38				—	—	4	4
2. Ciesielstwo	—	—	—	79	79				—	—	—	—
3. Koszykarstwo	—	—	—	2	2				—	—	—	—
4. Kołodziejstwo	—	—	—	89	89				—	—	—	—
5. Rzeźbiarstwo	—	—	—	6	6				—	—	—	—
6. Stolarstwo	—	—	1	372	373				—	2	5	7
7. Tokarstwo	—	—	—	46	46				—	—	4	4
8. Wyrób instrumentów muzycznych	—	—	—	2	2				—	—	—	—
9. Grzebienniarstwo	—	—	—	1	1				—	—	—	—
III. Grupa włókiennicza — razem	—	—	9	2413	2422				1	12	56	69
1. Bandażownictwo	—	—	—	3	3				—	—	—	—
2. Bieliźniarstwo	—	—	1	58	59				—	—	1	1
3. Czapnictwo	—	—	—	213	213				—	2	20	22
4. Gorseciarstwo	—	—	—	48	48				—	—	—	—
5. Kapelusznictwo	—	—	—	71	71				—	—	1	1
6. Kuśnierstwo	—	—	2	132	134				—	—	1	1
7. Krawiectwo damskie	—	—	2	296	298				—	2	2	4
8. Krawiectwo męskie	—	—	4	1459	1463				1	7	29	37
9. Powroźnictwo	—	—	—	47	47				—	—	2	2
10. Szczotkarstwo	—	—	—	20	20				—	1	—	—
11. Szmuklerstwo	—	—	—	2	2				—	—	—	—
12. Tapicerstwo	—	—	—	31	31				—	—	—	—
13. Wyr. frendzli, sznurk. i taśm do lam.	—	—	—	1	1				—	—	—	—
14. Chem. farbowanie i czyszczenie	—	—	—	32	32				—	—	—	—
IV. Grupa metalowa — razem	—	—	9	1258	1267				—	11	21	32
1. Blacharstwo	—	—	—	110	110				—	—	4	4
2. Bronzownictwo	—	—	—	1	1				—	—	—	—
3. Kowalstwo	—	—	1	671	671				—	—	4	4
4. Kotlarstwo	—	—	—	11	12				—	—	—	—
5. Mosiężnictwo	—	—	—	8	8				—	—	—	—
6. Pilnikarstwo	—	—	—	—	—				—	—	—	—
7. Slusarstwo	—	—	3	253	256				—	—	1	1
8. Slusarstwo precyzyjne	—	—	1	11	12				—	—	—	—
9. Slusarstwo samochodowe	—	—	1	6	7				—	—	—	—
10. Tokarstwo	—	—	—	18	18				—	—	—	—
11. Wyrób narzędzi optycznych	—	—	—	—	—				—	—	—	—
12. Złotnictwo	—	—	—	—	—				—	—	—	—
13. Wyrób przedm. z druc. złot. i sr.	—	—	—	—	—				—	—	—	—
14. Grawerstwo	—	—	—	6	6				—	—	—	—
15. Jubilerstwo	—	—	3	8	11				—	—	—	—
16. Przędzarnictwo materji ze zł.	—	—	—	—	—				—	—	—	—
17. Zegarmistrzostwo	—	—	—	155	155				—	11	12	23
18. Pożłotnictwo	—	—	—	—	—				—	—	—	—
V. Grupa spożywcza — razem	1	1	29	1466	1497				7	251	1495	1753
1. Cukiernictwo	—	1	1	68	70				1	46	100	147
2. Piekarstwo	—	—	27	904	931				—	19	133	152
3. Piernikarstwo	—	—	—	—	—				—	—	—	—
4. Rzeźnictwo	—	—	1	263	264				5	113	900	1018
5. Wędliniarstwo	1	—	—	230	231				1	71	360	432
6. Rzeźnictwo koni	—	—	—	—	—				—	—	—	—
7. Wyrób wędlin z mięsa końskiego	—	—	—	—	—				—	—	—	—
VI. Grupa skórzana — razem	3	32	30	916	981				3	25	61	89
1. Białoskórnictwo	—	—	1	10	11				—	5	5	10
2. Cholewkarstwo	—	—	28	299	299				2	2	4	8
3. Garbarstwo	3	32	—	110	173				—	—	7	7
4. Introligatorstwo	—	—	1	46	47				—	2	1	3
5. Rękawicznictwo	—	—	—	1	1				—	—	—	—
6. Rymarstwo	—	—	—	154	154				—	—	14	14
7. Siodlarstwo	—	—	—	—	—				—	—	—	—
8. Szewstwo	—	—	—	286	286				1	16	30	47
9. Wałkarstwo	—	—	—	10	10				—	—	—	—
VII. Grupa usług osobistych — razem	—	—	1	640	641				—	4	—	4
1. Fotografowanie	—	—	—	120	120				—	4	—	4
2. Fryzjerstwo	—	—	1	520	521				—	—	—	—
3. Golarstwo	—	—	—	—	—				—	—	—	—
4. Perukarstwo	—	—	—	—	—				—	—	—	—